

Vaip on tikitud jämedakoelisele linasele riidele, mis dubleeriti õhukesele vaheriidele. Vaiba pildid on tikitud eraldi ja hiljem kokku õmmeldud. Tikitud osa serva on õmmeldud lai kant, kuhu on tikitud veidi selgitavat teksti. Vaip on ääristatud kitsa Vastseliina triibukangaga.

Vastseliinas elab vaibarahvas

Nii võib julgelt öelda, kuna just Vastseliina kanged naised võtsid vaevaks tikkida jutuvaiba, mis on kokku põimitud vanadest ja uuematest lugudest. Kõik 24 pilti on nii või teisiti kodukohaga seotud.

Vaiba loomisele andis tõuke Rootsi maal Põhja-Värmlandis nähtud 40 meetri pikkune tikitud vaip, mis valmis 1997. aastal ja kujutab keskaegset palverännaku teekonda Hammaröst (Rootsi) Trondheimi (Norra). Rootsi naised said oma korda inspiratsiooni ilmselt vanimast tikitud vaibast, 70 meetri pikkusest Bayeux vaibast (Tapisserie de Bayeux) Calvadosi maakonnas Prantsusmaal. Vastseliina jutuvaiba suurim erinevus eelkäijatest on kasutatud allikate paljusus ja mitmekesisus.

Jutuvaiba idee pärines Triinu Gurrinilt, kes on ka selle projekti algataja. Eelnes suur ettevalmistav periood, mille käigus koguti legendide, lugusid, jutte. Lisaks ajaloosündmustele inspireerisid kavandite loomist piiskopilinnuse legendid, Vastseliina kihelkonna rahvalood, inimeste mälestused ning isegi mõned kuulujutud. Oli mitmeid jutuvestmise õhtuid linnuses, mille põhjal Kadri Karu joonistas vahvad pildid.

22 meetrit tikkimist

“Pilte asusid tikkima kaheksa Vastseliina Käsitööühingu naist. Pildid suurendati ja kanti riidele. Iga pilt kujutab üht legendi, juttu või täna-

Tegevustik kulgeb linearselt ühest pildist teise: jooned moonduvad ühest paigast teiseks ja kulgevad ühest ajaperiодist teise. Universumi loomisest alguse saanud sinine joon võtab eri kujusid ja värvitoone ning jõuab lõpuks tänapäeva välja. See lõng, mis annab maailma ajaloole kuju ning seob kõik olemasoleva tervikuks.

päeval aset leidnud sündmust Vastseliina piiskopilinnuses. Neid sündmusi ühendab jutulõng, mis on vaibale tikitud esimesest pildist viimaseeni. Jutulõnga saab tulevikus jätkata, sest nõi lõngaga on töös ootel. Vaip on 22 meetrit pikk ja 90 sentimeetrit lai,” jutustab Vastseliina Käsitööühingu hing Ilme Aim.

Austus iidsetele oskustele

Kõiki neid lugusid vaibaks ühendades tegid selle tikkijad kummarduse eestlaste kahele iidsele oskusele – jutuvestmisele ning käsitööle. Vaibal kujutatud sündmused algavad universumi loomise ehk Suure Pauguga ning lõpevad vaiba ülespanekuga Vastseliina linnuse külastuskeskuse seinal. Viimane tühi raam on jäetud tulevaste lugude jaoks.

“Suurele tööle eelnes tikkimisalane kooolitus, mille viis läbi Vastse-

liina gümnaasiumi käsitööõpetaja ja käsitööühingu liige Merike Mändmets. Tikkimisel kasutasime lihtsaid pisteid: kettipiste, varspiste, tikkpiste, mõnes kohas madalpiste. Mõnel pildil on kasutatud aplitseerimist. Tikitud on põhiliselt pärlniidiga, kasutatud on ka puuvillast heegelniiti.

Mõistagi tegime ka tööproovid ja katsetasime mitmeid kangaid ning tikkimislõngu. Iga kahe nädala tagant näitasime oma töö ette, arutasime läbi, kuidas keegi muustrist aru sai, mis jämedusega mingi joon peab olema ja kas pildid omavahel ka kokku klapivad,” räägib Ilme Aim vaiba valmimise eest.

Vaip valmis üheksa kuuga ja viimased unustatud pisted said tehtud veel vaiba ülespanekul. “Eesootavad veel mitmed ühistöö projektid,” räägib Ilme Aim.

PILLE HERMANN